

TÜRKİYE’DE ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA MUHASEBE EĞİTİMİNİN MEVCUT DURUMU: MESLEKİ VE TEKNİK ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA BİR ARAŞTIRMA

Dr. Öğr. Üyesi Atila KARKACIER*
Arş. Gör. Hatice NAYMAN HAMAMCI**

Makale Gönderim Tarihi : 10/04/2020/ Kabul Tarihi : 16/05/2020

Makale Türü: Araştırma

ÖZ

Yapılan çalışmanın amacı; Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı Mesleki ve Teknik ortaöğretim kurumlarındaki mevcut uygulamaları incelemek ve yapılan analizler nihayetinde muhasebe eğitiminde karşılaşılan sorunları ve öğrenci profillerini belirlemektir. Bu kapsamda, Tokat ili merkez ve ilçelerinde yer alan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Muhasebe ve Finansman alanında eğitim gören 11. ve 12. Sınıf öğrencilerine araştırmanın amacına uygun olarak hazırlanmış anketler uygulanmıştır. Toplanan verilere SPSS 25 yardımıyla sıklık analizi, faktör analizi ve independent sample T-test uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre; iş hayatı ve öğretmen faktörlerinin sınıflara göre farklılaştığı; ancak ders sayıları ve içerik-uygulama faktörlerinin farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin bu liseyi tercih sebebi olarak da rahat iş bulabilecek olmalarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Eğitim, Muhasebe Eğitimi, Ortaöğretim Kurumları

JEL Sınıflandırması: M40, M41

* Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, atila.karkacier@gop.edu.tr
ORCID: 0000-0002-5200-4527

** Yıldız Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, hnayman@yildiz.edu.tr
ORCID: 0000-0002-3044-3836

CURRENT SITUATION OF ACCOUNTING EDUCATION IN SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS IN TURKEY: A RESEARCH IN VOCATIONAL AND TECHNICAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS**ABSTRACT**

The purpose of this study is to investigate current practices and to determine the problems encountered in accounting education and student profiles with analyzes performed in secondary education institutions within Ministry of Education. In this context, Questionnaires prepared in accordance with the purpose of the study were applied to the 11th and 12th Grade students studying in the field of Accounting and Finance in Vocational and Technical Anatolian High School in Tokat city center and districts. The data were analyzed using T-test, Factor Analysis and Frequency Analysis in SPSS 25 program. According to the results of analysis; business and teacher factors differ according to the classrooms; however, the number of courses and content-application factors did not differ. In addition, it was found that students stated that they would be able to find a comfortable job as a reason for choosing this high school.

Keywords: Vocational Education, Accounting Education, Secondary Education Institution

JEL Classification: M40, M41

1. GİRİŞ

İşletmelerin içinde buldukları çevre teknolojik gelişmeler, küresel rekabet ortamı ve piyasa şartları gibi sebeplerden ötürü hızlı bir değişim içindedir. Yaşanan bu değişim bilginin hızlı üretilmesinin ve finansal bilgi kullanıcılarına bilginin kolay yollardan ulaşmasının gerekliliğini ortaya koymuştur. İşletmeler tarafından hızlı üretilen ve kolay ulaşılan bilgi rakiplerle olan rekabeti arttırmakta ve rekabet de bilginin kalitesini öne plana çıkarmaktadır. Ancak sadece sunulan bilginin kalitesi değil iş gücünün de kalitesi işletmelerinin ilgisini çekmeye başlamıştır (Zaif ve Ayanoğlu, 2007, s. 116).

Aynı zamanda yaşanmış olan gelişmeler dâhilinde bilgi de önemli hale gelmiş ve işletmeler için kaliteli ve güvenilir finansal bilgiye olan ihtiyaç da artmıştır. İşletmelerde finansal bilgi muhasebe sistemleri tarafından üretilmektedir. Muhasebe sistemi içerisinde rol alan en önemli faktör de insandır. Kaliteli, nitelikli ve eğitilmiş iş gücünün muhasebe sistemi içerisindeki önemi göz ardı edilmemelidir. Tüm bu ihtiyaçların karşılanması da ancak kaliteli ve uygulamaya dönük muhasebe eğitimi ile mümkündür (Zaif ve Ayanoğlu, 2007, s. 116). Ayrıca, muhasebecilik iş dünyasında icra edilebilecek bir sanat olduğu için, bu alanda verilen eğitimin iş dünyasının ihtiyaçlarına göre şekillenmesi zorunludur. Uygulama aşamasında kullanılmayacak bilgileri içeren bir muhasebe eğitimi yetersiz olacağından ötürü, derslerde anlatılan konular ilerleyen süreçte ne şekilde kullanılacak ise o tekniklerle anlatılmalıdır (Kırloğlu ve Gökgez, 2011, s. 132).

Yapılan bu çalışma da Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı örgün eğitim veren ortaöğretim kurumlarındaki muhasebe eğitiminin kapsamı, verilen dersler ve içerikleri incelenmiş ve Tokat ili ve ilçelerinde yer alan Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin Muhasebe ve Finansman programında eğitim gören 11. ve 12. Sınıf öğrencilerine anket çalışması uygulanmıştır.

2. ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA MUHASEBE EĞİTİMİ

Muhasebe eğitimi kişilere mesleğin gerektirmiş olduğu bilgi, beceri ve niteliğin kazandırılmasıdır ve muhasebe eğitiminin ilk aşaması ise örgün eğitim veren ortaöğretim kurumları ile başlamaktadır.

2014 yılına kadar ortaöğretim düzeyinde verilen muhasebe eğitimi Ticaret Meslek Lisesi ve Anadolu Turizm ve Otelcilik Meslek Liseleri kapsamında verilmekteydi. Ancak 2014-2015 eğitim-öğretim yılı itibariyle bu eğitim yeni adıyla Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri ve Çok Programlı Anadolu Liselerinde verilmeye başlanmıştır. İlgili liselerde, gerek muhasebe gerekse bankacılık ve sigortacılık, büro yönetimi, finansman gibi bilgisayar alanlarında çalışabilecek; sektörün gerektirdiği vasıflara sahip insan gücü yetiştirmek temel amaçtır (Karlıkl, 2016, s. 1). Aynı zamanda verilen bu mesleki eğitimlerde hem okul odaklı hem de okul-sanayi iş birliğine dayalı eğitim programları uygulanmaktadır (İmamoğlu, 2010, s. 5).

Adı geçen Mesleki ve Teknik Liselerde eğitim süresinin ilk üç yılında öğrencilerin seçmiş oldukları alan veya dallar kapsamında gerekli altyapıyı oluşturmak için teorik derslere ağırlık verilmektedir. Bunlara ek olarak hem atölye hem sınıf ortamlarında kısmen de olsa uygulama imkânı bulunan dersler de anlatılmaktadır. Eğitim sürecinin son yılında ise seçtikleri meslek dalıyla ilgili sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerde fiilen; staj veya beceri eğitimi adı altında uygulama yapmaktadırlar (Karlıkl, 2016, s. 15).

2006 yılı itibariyle MEB'e bağlı bulunan mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında "Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi (MEGEP)" adıyla bir proje başlatılmış ve bu şekilde ilgili liselerde yeniden yapılandırma ve modüler eğitime geçiş yapılmıştır (Karlıkl, 2016, s. 1). Ders müfredatları ve okutulacak dersler Milli Eğitim Bakanlığı adına MEGEP tarafından belirlenmektedir. Meslek öğretmenleri derslerde anlatacakları konularda ve ünitelerde oluşturulan ders modüllerinden faydalanmaktadır. Bu sayede tüm Türkiye'de yer alan meslek liselerinde okutulan alan derslerinin içeriklerinde ve işlenişinde uygulama birliği sağlanmış olmaktadır (Karlıkl, 2016, s. 15).

Ortaöğretim düzeyindeki mesleki ve teknik eğitim kurumlarında yer alan Muhasebe ve Finansman Alan Programı iş dünyasında, teknolojik gelişmelerle birlikte doğan ihtiyaçları ve değişimleri dikkate alarak tasarlanmıştır. Alan programının amacı da meslek alanında meydana gelen bu hızlı değişimlere ayak uydurabilecek nitelikli iş gücü ihtiyacını karşılamaktır. Çünkü finans, borsa hizmetleri ve muhasebe bütün iş dünyasının temel taşıdır.

12. Sınıf Çerçeve Öğretim Planı (2017, s. 5)'na göre; "*muhasebe ve finansman alanı işletmelerin kuruluşu, faaliyetlerine ait belgelerin tasnifi, kayıt işlemleri, dosyalama ve arşivleme işlemleri, raporlama, analiz etme, dış ticaret mevzuatı, gümrük işlemleri, muhasebe kayıtları, finans ve borsa hizmetleri yeterliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen alandır*". Program kapsamında;

1. Bilgisayarlı Muhasebe,
2. Dış Ticaret Ofis Hizmetleri,
3. Finans ve Borsa Hizmetleri dalları yer almaktadır.

Ayrıca Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü mesleki eğitimin misyonunu, “*Ekonomik ve sosyal sektörlerin işgücü taleplerini mesleki ve teknik eğitim ile karşılamak, isteyenleri meslek sahibi yapmak, ulusal ve uluslararası standartlara uygun mesleki yeterliliğe sahip iş gücü yetiştirmek, mesleği değerli kılmak için strateji ve politikalar geliştirmek ve uygulamak.*” şeklinde tarif etmektedir (Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü [MTEGM], 2018).

2.1. Ortaöğretim Düzeyinde Muhasebe Eğitimi Veren Kurumların Ders Programlarının İncelenmesi: Verilen Dersler ve Ders İçerikleri

12.Sınıf Çerçeve Öğretim Planı (2017)’na göre; Muhasebe ve Finansman Alan Programı 4 yıl olarak planlanmıştır. Programın ana yapısı meydana getirilirken; 9. sınıfta ortak derslerin, 10. sınıfta ortak dersler ile birlikte alan ortak dersleri, 11 ve 12. sınıflarda ise ortak dersler ve dallara özel derslerin okutulmaları tasarlanmıştır. Bu alanda okutulacak derslerin içerikleri belirlenirken ulusal ve uluslararası düzeyde iş gücünden beklenen temel nitelikler, sektörde yapılan araştırmalar ve mesleğin gerektirmiş olduğu yeterlikler baz alınmıştır.

Haftalık ders çizelgelerinde; ortak dersler ve alan/dal dersleri yer almaktadır. Alan/dal dersleri modüllerden meydana gelmektedir. Modüllerin içeriklerini öğrencilere tam anlamıyla kazandırmak için bu derslerin toplam öğrenme süresi 40 saat olarak planlanmıştır. Belirtilen süre; ilgili ders öğretmeni eşliğinde dersin anlatılmasını ve öğrencinin kendi kendine çalışacağı süreleri kapsamaktadır. Örneğin; 40/30 şeklinde belirlenmiş olan modülün; 30 saati öğretmen eşliğinde çalışılan süreyi, kalan 10 saatlik kısım ise öğrencinin kendi başına çalışacağı süreyi ifade etmektedir (Çerçeve Öğretim Planı, 2017, s. 9).

Mevcut Mesleki ve Teknik Eğitim Çerçeve Öğretim Programına göre alan dersleri 10. Sınıfta okutulmaya başlanırken Ekim 2018’de açıklanan 2023 Eğitim Vizyonunda mesleki eğitimde alan derslerinin 9. Sınıfta başlamasının sağlanacağı belirtilmiştir.

2.1.1. Program Kapsamındaki Dersler

Muhasebe ve Finansman programında yer alan dersler Ortak Dersler ve Alan/Dal Dersleri olarak iki gruba ayrılmaktadır. Ortak dersler grubun da Talim ve Terbiye Kurulunun belirlemiş olduğu dersler, ders saatleri ve programlar uygulanmakta olup bu kısım çalışmamızın kapsamına girmemektedir. Alan/Dal grubu ise muhasebe ve finansman alanı ile ilgili mesleklerde çalışacak olanlar için gerekli olacak temel bilgi ve birikimi içeren dersleri kapsamaktadır.

İlgili program kapsamında alınması zorunlu dersler Tablo 1.’de verilmiştir.

Tablo 1. Muhasebe ve Finansman Alanında Yer Alan Zorunlu Dersler (Çerçeve Öğretim Planı)

DALLAR	ZORUNLU DERSLER	
	MESLEK LİSESİ VE ANADOLU MESLEK LİSESİ	STAJ UYGULAMASI YAPAN ANADOLU MESLEK LİSELERİ
BİLGİSAYARLI MUHASEBE	Muhasebe 1	Muhasebe 1
	Bilgisayarlı Muhasebe	Bilgisayarlı Muhasebe
	İşletmelerde Beceri Eğitimi	Şirketler Muhasebesi
DIŞ TİCARET OFİS HİZMETLERİ	Muhasebe 1	Muhasebe 1
	Dış Ticaret İşlemleri	Dış Ticaret İşlemleri
	İşletmelerde Beceri Eğitimi	Dış Ticaret Muhasebesi
FİNANS VE BORSA HİZMETLERİ	Muhasebe 1	Muhasebe 1
	Sermaye Piyasası	Sermaye Piyasası
	İşletmelerde Beceri Eğitimi	Sermaye Piyasası Kayıtları

Kaynak: MEB, Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı, 2017

Muhasebe ve Finansman Alanında Yer Alan Ortak Dersler

Muhasebe ve finansman alanındaki bilgisayarlı muhasebe, dış ticaret ofis hizmetleri ve finans ve borsa hizmetleri olmak üzere üç farklı dal içinde ortak nitelikleri ve mesleki becerileri kazandırmayı amaçlayan derslerdir. Bu kapsamdaki dersler;

1. Muhasebe 1,
2. Bilgisayarda Klavye Kullanımı,
3. Bilgisayarda Ofis Programları olmak üzere üç tanedir.

Muhasebe ve Finansman Alanında Yer Alan Dal Dersleri

Muhasebe ve finansman alanında yer alan dallara özel ve mesleği destekleyici yeterlikleri kazandıracak dal dersleri, ağırlıklı son sınıflarda yer alan, iş başında veya işletmelerde uygulanması öngörülen derslerdir. Dal dersleri aşağıda sayılan derslerden oluşmaktadır:

1. Muhasebe 2
2. Bilgisayarlı Muhasebe
3. Şirketler Muhasebesi
4. Maliyet Muhasebesi
10. Mesleki Yabancı Dil
11. Dış Ticaret İşlemleri
12. Dış Ticarete Teslim ve Ödeme
13. Dış Ticaret Mevzuatı

5. İnşaat Muhasebesi	14. Banka İşlemleri
6. Dış Ticaret Muhasebesi	15. Sermaye Piyasası
7. Girişimcilik ve İşletme Yönetimi	16. Finansal Yatırım
8. Mesleki Matematik	17. Sermaye Piyasası Kayıtları
9. Maliye	18. Çalışma Hayatı

2.1.2. Muhasebe Ders İçerikleri

Ortaöğretim seviyesinde verilmekte olan muhasebe derslerinin içerikleri MEGEP dâhilinde belirlenmektedir. 11. ve 12. Sınıfta yer alan derslerin haftalık ders saatleri ilgili derslerin zümre öğretmenlerinin kararıyla değiştirilebilmektedir. Muhasebe derslerinin içerikleri MEGEP' in internet sitesinde yayınlanan ders modülleri dâhilinde sırasıyla açıklanacaktır (Fındık vd.,2016, s. 14).

□ Muhasebe 1 Dersi

Ders kapsamında ticari defterler ve belgeler, işletme defteri, beyannameler ve diğer kurum işlemleri gibi konular anlatılmaktadır. Ayrıca öğrencilere defter ve belgeleri düzenleme, işletme defteri tutabilme, beyanname düzenleyebilme ve sosyal güvenlik işlemleri yapabilmek gibi yeterlilikler kazandırılmak amaçlanmaktadır.

□ Muhasebe 2 Dersi

Ders kapsamında öğrencilere tek düzen muhasebe sistemi ve finansal tabloları hazırlama yeterlilikleri kazandırmak amaçlanmaktadır.

□ Bilgisayarlı Muhasebe Dersi

Bilgisayarlı Muhasebe dersinde öğrenciye tek düzen muhasebe sistemine göre bilgisayarda muhasebe paket programlarını kullanma ve verileri kaydetme yeterliliklerini kazandırmak amaçlanmaktadır.

□ Şirketler Muhasebesi Dersi

Ders kapsamında şirket açma / kapama işlemleri ve şirket işlemlerindeki yapılacak değişiklikler ile ilgili bilgiler anlatılmakta olup, öğrencilere şirket işlemlerinin muhasebe kayıtlarını tutma yeterliliğini kazandırmak amaçlanmaktadır.

□ Maliyet Muhasebesi Dersi

Ders kapsamında üretilen ürünlerin maliyetlerini hesaplama ve kayıtlarını yapma yeterliliği kazandırılmasına yönelik bilgiler verilmektedir.

□ İnşaat Muhasebesi Dersi

Ders kapsamında inşaat işlemleri ve kayıtları ile ilgili bilgiler verilmekte olup, bu konularla ilgili yeterliliklerinde kazandırılması amaçlanmaktadır.

□ Dış Ticaret Muhasebesi Dersi

Dış ticaret muhasebesinde yapılan işlemler anlatıldığı; bu kapsamdaki ithalat/ihracat işlemlerini kaydetmek, finansman sağlamak ve tabloları düzenlemek gibi yeterliliklerin kazandırılmasını amaçlayan derstir.

□ Sermaye Piyasası Kayıtları Dersi

Ders kapsamında sermaye piyasası kayıtlarına ilişkin gerekli bilgilerin verilmesi ve yeterliliklerin kazandırılması amaçlanmaktadır.

2.2. Ortaöğretim Düzeyinde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Mezuniyet Sonrası İstihdam İmkanları ve Kariyer Durumları

Ortaöğretim kurumunun muhasebe ve finansman bölümünden mezun olan öğrenciye eğitim ve öğretim sürecini başarılı bir şekilde tamamladığı takdir de ilgili programı gösteren diploma ve işyeri açma belgesi verilmektedir.

12. Sınıf Çerçeve Öğretim Planı (2017)'na göre; mesleki ve teknik Anadolu Lisesinin ilgili programından mezun olanlara, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi 'ne göre, öğrenim hayatı boyunca edinmiş oldukları temel beceriler ve yeterlilikler ile ilgili bilgilerin yer aldığı Europass sertifika / diploma ekiyle alınmış ve başarıyla tamamlanmış olan modüller, mesleki eğitim gördüğü veya stajını yaptığı işletmenin adını gösteren bir belge hazırlanır.

Muhasebe programından mezun olan öğrenciler, eğitim gördükleri dalda kazanmış oldukları beceri ve yeterlilikler kapsamında;

1. Muhasebe, finans ve dış ticaret gibi ticari faaliyette bulunan kuruluşlarda,
2. Muhasebe, mali müşavirlik, yeminli mali müşavirlik firmalarında,
3. Şirket ve işletme muhasebe birimlerinde,
4. Bankalarda,

ön muhasebe elemanı, muhasebe yardımcısı veya muhasebe elemanı olarak çalışabilmektedirler.

Ayrıca liseden mezuniyetlerinin ardından “Yükseköğretime Geçiş Sınavı” (YKS) başarılı oldukları takdir de lisans veya ön lisans programlarına da devam edebilmektedirler.

3. ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDAKİ MUHASEBE EĞİTİMİNİN MEVCUT DURUMUNUN TESPİTİNE İLİŞKİN ARAŞTIRMA

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Yapılan çalışmanın amacı; ortaöğretim kurumlarındaki özellikle de Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde öğretilen muhasebe eğitimindeki mevcut uygulamaları incelemek ve karşılaşılan sorunları ders, okul ve öğretmen faktörleri bağlamında tespit etmektir. Ayrıca; Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde eğitim gören öğrenci profillerinin belirlenmesi ve öğrencilerin bu liseleri seçme nedenlerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Muhasebe eğitiminin ilk aşaması olan ortaöğretim kurumlarında verilmekte olan muhasebe derslerinin genel durumunu incelemek ve muhasebe eğitiminin mevcut durumu ile ilgili gerekli değerlendirmelerin yapılması ile literatüre katkı sağlamak araştırmanın önemini oluşturmaktadır.

3.2. Literatür Taraması

Akbulut, Pekkaya ve Aksakaloğlu (2014) yaptıkları çalışmada; Ticaret Meslek Liselerinde okutulan muhasebe derslerinin muhasebe mesleği açısından yeterli olup olmadığını meslek mensupları açısından değerlendirmiş ve Bursa'daki Ticaret Meslek Lisesinde okutulan muhasebe derslerinin, muhasebecilik mesleğine adım atmada bazı boyutlar bakımından yeterli olmadığını, eğitim faaliyetleri sırasında hali hazırda bu mesleği icra edenlerden görüş alınması gerektiği sonuçlarına ulaşmışlardır.

Fındık ve diğerleri. (2016) yapmış oldukları çalışmada; muhasebe eğitimi veren ortaöğretim kurumlarını tanıtmış, muhasebe eğitiminin yapısını, bu kapsamda yapılan yasal düzenlemeleri ve meslek gelişimini incelemişlerdir. Anket uygulaması için örnek seçiminde TÜİK' in Türkiye genelinde uyguladığı 12 adet bölgeyi baz almışlardır. Yapmış oldukları anket nihayetinde ise; ankete katılan öğrencilerin ders sayısını ve saatini yeterli gördüklerini, muhasebe öğretmenlerinin bilgi, performans ve öğretim teknikleri açısından yeterli olduğunu, ancak öğrencilerin okulda verilen muhasebe eğitimi ile olan derslerin çok teorik düzeyde kaldığını ifade ettikleri sonuçlarına ulaşmışlardır. Ayrıca okulda sunulan muhasebe eğitimi ve işletme becerisi eğitiminde bazı bölgelerin diğerlerinden farklılaştığını belirlemişlerdir.

Karlıkl (2016) yapmış olduğu yüksek lisans tez çalışmasında; Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen eğitimin yeterliliğini, yapılan değişiklik ve yeniliklere göre güncelliğini, liselerde uygulanan eğitim programlarının verimliliğini incelemiştir. Anket çalışmasını, büyük oranda kendi bürosunda çalışmakta olan serbest meslek mensupları ve sözleşme kapsamında ücret karşılığı çalıştırdığı meslek mensuplarına yapmıştır. Araştırmanın güvenliği açısından meslek tecrübesi 10 yılın üzerinde olan meslek mensuplarını çalışmaya dahil etmiştir. Anket formunu 4 farklı ilden toplam 151 meslek mensubu cevaplandırmıştır. Yapmış olduğu anket nihayetinde ise; meslek mensuplarının çoğunluğunun öğrencilere verilen muhasebe eğitiminin yetersiz olduğunu ifade ettiğini, öğretim müfredatının ve kazandırılan becerileri yetersiz gördüklerini, öğrencilerin bilgisayar becerilerini kısmen yeterli bulduklarını ve öğrencilerin istihdam edilme imkânları bakımından diğer lise mezunlarına göre kısmen avantajlı olduklarını düşündükleri yönünde sonuçlar elde etmiştir. Meslek mensuplarının muhasebe eğitiminde kalitenin artırılmasına yönelik önerilerine değinmiştir ve sorunlar için çözüm önerileri sunmuştur.

Çiftçi ve Çemrek (2018) yapmış oldukları çalışmada ortaöğretim kurumlarında yer alan muhasebe eğitiminin değerlendirilmesini amaçlamışlardır. Bu kapsamda 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Muğla İl'indeki 8 ayrı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve Çok Programlı Anadolu Liselerinde muhasebe eğitimi görmekte olan 253 son sınıf öğrencisine ve bu okullarda görev yapan 35 tane muhasebe öğretmenine anket uygulanmıştır. Araştırma nihayetinde, muhasebe derslerinde başarısız olan öğrencilerin sorulan ifadelerle daha olumsuz yanıt verdiği, başarılı öğrencilerin ise tam tersi yönde yanıtladığını elde etmiştir. Öğretmenler ders kitaplarında yeterli güncellemenin yapılmadığını ve bu sebeple yetersiz kaldığını belirtmişlerdir.

Karataş (2017) çalışmasında muhasebe finansman dalı altında yer alan dış ticaret dersini incelemeyi ve dış ticaretle uğraşan işletmelere uygunluğunu yöneticilerin bakış açılarından değerlendirmeyi amaçlamıştır. Yaş aralığı 31-50, lisans mezunu, erkek ve 11-15 yıllık dış ticaret sorumlusu/şef unvanına sahip kişilere anket uygulamıştır. Çalışma İstanbul ilinde yapılmış ve 384 adet anket verisi elde edilmiştir. Araştırma sonucunda, liseler bünyesinde verilen dış ticaret dersinin az da olsa yeterli olduğunu ve eğitim faaliyetlerinde meslek mensuplarının daha fazla eğitime dahil edilmesi fikirlerinin alınması gerektiği belirtilmiştir.

Dağdeviren ve diğerleri (2016) yapmış oldukları çalışmada Uşak üniversitesinde eğitim görmekte olan muhasebe öğrencilerine anket uygulamışlardır. 248 adet anket elde edilmiştir. Ankete katılan öğrencilerin muhasebe programı ile ilgili görüşlerinin orta seviyede olduğunu tespit etmişlerdir. Öğrencilerin bu yöndeki düşüncelerinde, mezun oldukları okulun, tercih sıralarının ve cinsiyetlerinin gibi faktörlerin etkisinin olmadığını belirlemişlerdir. Fakat sınıf faktörünün öğrencilerin düşünceleri üzerinde etkisinin olduğunu tespit etmişlerdir.

Aydoğan (2018) yapmış olduğu çalışmasında ankete katılan öğrencilerin yüzde 57,7'sinin lise tercihini kendi kararı ile yaptığını, yüzde 19,4'ünün ailesinin etkisinde kalarak bu tercihi yaptığını tespit etmiştir. Ailesinden etkilenip ilgili liseyi tercih eden öğrencilerin yüzde 67,7'sini kız öğrenciler, yüzde 32,3'ünü erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Kendi kararı ile ilgili liseyi tercih eden öğrencilerin cinsiyetlerine bakıldığında ise yüzde 31,5'ini kız öğrencilerinin ve yüzde 68,5'ini erkek öğrencilerinin oluşturduğu tespit edilmiştir. Lise mezuniyeti sonrasında ise ankete katılan öğrencilerin yüzde 28,8'i üniversite de muhasebe bölümünde, yüzde 71,2'si diğer bölümlerde eğitim almak istediği belirtmiştir.

Sevim, Savaş ve Bozdoğan (2018) yapmış oldukları çalışmada Mesleki ve Teknik liselerinin öğrenciler tarafından tercih sebebi olabilmesi için, gerekli istek ve ihtiyaçlara cevap verebilecek şekilde kaliteli hizmet sunabilmelerinin gerekli olduğunu ifade etmişlerdir. Eğitim hizmetlerindeki kaliteyi sağlayabilmek içinde ilk olarak öğrencilerin ihtiyaç duyabileceği hizmetlerin neler olduğu, nitelikleri, taşınması gereken özellikler ve bu hizmetler öğrencilere sunulurken ne şekilde daha verimli olur bu kriterlerin iyi bilinmesi gerektiği ifade edilmiştir. Yapılan anket çalışması ile öğrencilere yönlendirilen ifadeler doğrultusunda yapılmış olan korelasyon analizleri ile algılanan ve beklenen hizmet kalitesi boyutlarının birbiri ile anlamlı ilişkide olduğu görülmüştür. Hizmet kalitesine yönelik beklenti ve algı boyutlarından biri yükseldiğinde diğer boyutların da bundan etkilenerek artacağı sonucuna varılmıştır.

Pehlivan ve Karlıkl (2018) yapmış oldukları çalışmada mevcut Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerin de verilmekte olan muhasebe eğitiminin değerlendirilmesinde meslek mensuplarının cinsiyetlerinin, tecrübelerinin, mesleki unvanlarının ve yaş gruplarının herhangi bir farklılık arz etmediği tespit edilmiştir. Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin muhasebe dersine yönelik müfredatın, eğitim materyallerinin veya modüllerin/kitapların hazırlanması aşamalarında meslek mensuplarının katkılarının sağlanması gerektiği ifade edilmiştir.

3.3. Araştırmanın Yöntemi ve Örneklemi

Araştırmanın, konuların hazırlanması aşamasında; kaynak taranmasından, ilgili kişilerle ve kurumlarla yapılan görüşmelerden elde edilen veriler kullanılmıştır. Anket aşamasında ise; araştırmanın örneklemini oluşturan Tokat ili merkez ve ilçelerinde yer alan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Muhasebe ve Finansman alanında eğitim gören 11. ve 12. Sınıf öğrencilerine araştırmanın amacına uygun olarak hazırlanmış anket soruları yöneltilmiştir. Anket formu iki kısımdan meydana gelmektedir. Genel bilgiler diye adlandırılan birinci kısımda iki tane çoktan seçmeli soru ve 18 tane likert tipi soru sorulmuş; kişisel bilgiler diye adlandırılan ikinci bölümde ise 7 tane demografik soru sorulmuştur. Bu kapsam da toplam 270 tane anket uygulanmıştır. Anketlerin uygulandığı sırada devamsızlık sebebiyle okulda bulunmayan öğrenciler araştırmanın kısıtlılığıdır.

3.4. Araştırmanın Bulguları

Araştırma verileri SPSS 25 (Statistical Package for the Social Sciences) programı ile analiz yapılmıştır. İlk olarak araştırmanın güvenilirlik analizi yapılmıştır ve güvenilirlik için Cronbach Alfa katsayısının değeri dikkate alınmıştır.

Yapılan çalışmanın Cronbach Alfa Katsayı 0,919 bulunmuştur. Bu oran anketin güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Araştırma verilerine yapılan normallik testine göre, verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Bu sebeple verilerin analizinde parametrik testlerden faydalanılmıştır.

Araştırmadaki demografik sorular ve bazı likert tipi sorular için sıklık analizi yapılmıştır. Araştırma hipotezlerinin test edilmesinde ise Independent Sample T-test uygulanmıştır.

Tablo 2. Ankete Katılan Öğrencilerin Demografik Özelliklerinin Tespiti

İFADE	SEÇENEKLER	FREQUENCY	PERCENT	CUMULATIVE PERCENT
CİNSİYET	KIZ	104	40,2	40,2
	ERKEK	155	59,8	100

BABA EĞİTİM DURUMU	OKUR-YAZAR DEĞİL	10	3,9	3,9
	OKUR-YAZAR	8	3,1	6,9
	İLKOKUL	103	39,8	46,7
	ORTAOKUL	82	31,7	78,4
	LİSE	48	18,5	96,9
	ÖNLİSANS	2	0,8	97,7
	LİSANS	5	1,9	99,6
	LİSANSÜSTÜ	1	0,4	100
ANNE EĞİTİM DURUMU	OKUR-YAZAR DEĞİL	25	9,7	9,7
	OKUR-YAZAR	17	6,6	16,2
	İLKOKUL	118	45,6	61,8
	ORTAOKUL	75	29	90,7
	LİSE	17	6,6	97,3
	ÖNLİSANS	4	1,5	98,8
	LİSANS	3	1,2	100
	LİSANSÜSTÜ	0	0	
BABA MESLEĞİ	İŞSİZ	17	6,6	6,6
	İŞÇİ	60	23,2	29,7
	MEMUR	13	5	34,7
	ESNAF	21	8,1	42,9
	ÇİFTÇİ	61	23,6	66,4
	ÖZEL SEKTÖR ÇALIŞANI	16	6,2	72,6
	SERBEST MESLEK ERBABI	14	5,4	78
	SANAYİCİ	6	2,3	80,3
	EMEKLİ	25	9,7	90
	DİĞER	26	10	100
ANNE MESLEĞİ	EV HANIMI	222	85,7	85,7
	İŞÇİ	17	6,6	92,3
	MEMUR	4	1,5	93,8
	ESNAF	2	0,8	94,6
	ÇİFTÇİ	1	0,4	95
	SERBEST MESLEK ERBABI	2	0,8	95,8
	ÖZEL SEKTÖR ÇALIŞANI	9	3,5	99,2
	EMEKLİ	1	0,4	99,6
	DİĞER	1	0,4	100

ORTALAMA GELİR	1500 TL'den az	60	23,2	23,2
	1501 – 3000 TL	135	52,1	75,3
	3001 – 4500 TL	37	14,3	89,6
	4501 – 6000 TL	21	8,1	97,7
	6000 TL ve üzeri	6	2,3	100

Demografik sorulara ilişkin yapılan analiz sonucunda; ankete katılan öğrencilerin yüzde 40,2'sini kız yüzde 59,8'inin ise erkek olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin aileleri ile ilgili değerlendirme yapılacak olursa anne ve babalarının eğitim durumlarının çoğunlukla ilkokul veya ortaokul seviyesinde olduğu; meslekler açısından bakıldığında ise babaların genellikle çiftçi ve işçi olduğu annelerin ise çoğunlukla ev hanımı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ailelerin ortalama gelirleri de 1500 TL ile 3000 TL aralığında yoğunlaşmıştır. Yani ailelerin ortalama gelir düzeyine sahip olduklarını söyleyebiliriz.

Tablo 3. Tüm Likert İfadelerin Aritmetik Ortalaması

İFADELER	ORTALAMA (n=259)
1. Sayısal derslerdeki (muhasabe, matematik, geometri vb.) seviyem yeterlidir.	3,3
2. Muhasebe derslerini seviyorum.	3,56
3. Ders araç-gereçlerini (ders kitabı, modül, defter, kalem vb.) tam olarak derse getiririm.	4,01
4. Muhasebe ders kitaplarındaki (modüller) bilgiler faydalıdır.	3,66
5. Muhasebe ders kitaplarındaki (modüllerdeki) bilgiler seviyemize uygundur.	3,69
6. Muhasebe ve Finansman programında yer alan meslek dersleri sayıca yeterlidir.	3,71
7. Okulumda eğitimini aldığım muhasebe derslerinin ders saatlerini yeterli buluyorum.	3,77
8. Okulumda muhasebe araç gereçleri (modül, baskılı evrak, bilgisayar donanımı vb.) muhasebe eğitimini karşılamaya yeterlidir.	3,8
9. Okulda aldığım muhasebe eğitimi sonucu kendimi muhasebe işlemleri (yevmiye kaydı, fatura işleme vb.) yapabilecek seviyede görüyorum.	3,67
10. Okulda aldığım muhasebe eğitiminin ilerde bu mesleği yapmamı kolaylaştıracağını düşünüyorum.	3,75
11. Okulda aldığım muhasebe eğitimi sonucunda, hemen iş hayatına atılabileceğimi düşünüyorum.	3,35
12. Okulda aldığım eğitim ile uygulama arasında bir bütünlük vardır.	3,58
13. Okulum E-Muhasebe uygulamaları hakkında bizi bilgilendiriyor.	3,23
14. Okulum ile iş dünyasının yeterince işbirliği içinde olduğunu düşünüyorum.	3,32
15. Muhasebe öğretmenlerim anlattıkları konunun meslekteki önemini belirtir.	3,72
16. Muhasebe öğretmenimiz dersin sonunda konuyu öğrenip öğrenmediğimizi kontrol eder.	3,78

17. Muhasebe öğretmenim konunun özelliğine göre gerekli ticari belgelerde (fatura, makbuz, beyanname vb.) uygulama yaptırır.	3,94
18. Muhasebe öğretmenim muhasebe ile ilgili güncel yenilikleri yakından takip eder ve bizimle paylaşır.	3,79

*(1) Kesinlikle Katılmıyorum.....(5) Kesinlikle Katılıyorum

Tablo 3’de görüldüğü üzere, ankette sorulan her bir soruya verilen cevapların aritmetik ortalaması alınmıştır ve tablodaki değerlere göre; ankete katılan öğrencilerin sorulmuş olan bütün sorulara “katılıyorum” şeklinde cevap vermiş olduklarını söyleyebiliriz.

**Tablo 4. Ankette Yer Alan Likert Sorulara İlişkin Faktör Analizi
Rotated Component Matrix**

	Component			
	1	2	3	4
Ders1				
Ders2	0,681			
Ders3			0,554	
Ders4	0,583			
Ders5	0,511			
Ders6			0,712	
Ders7			0,812	
Okul1				
Okul2	0,755			
Okul3	0,730			
Okul4	0,645			
Okul5	0,656			
Okul6				0,864
Okul7				0,718
Öğretmen1		0,568		
Öğretmen2		0,811		
Öğretmen3		0,696		
Öğretmen4		0,793		
Güvenilirlik	0,873	0,832	0,699	0,719
Kaiser-Meyer-Olkin	0,913			
Bartlett's Test of Sphericity	2193,773			

Tablo 4’de gösterilen faktör analizi sonuçlarına göre; KMO değeri (0,913) örneklemin yeterli olduğunu ve faktör analizi yapılabileceğini göstermektedir. Analize sadece anket formunda yer alan likert tipi sorular dahil edilmiş ve ifadeler 4 farklı faktör üzerinde dağılım gerçekleştirmiştir. Her bir faktörün altında yer alan soruların içerikleri incelenerek bu doğrultuda faktör isimleri verilmiştir. Faktör 1, içerik ve uygulama şeklinde adlandırılmış ve güvenilirlik sonucu yüzde 87,3; Faktör 2, Öğretmen şeklinde adlandırılmış ve güvenilirlik sonucu yüzde 83,2; Faktör 3, ders sayıları şeklinde adlandırılmış ve güvenilirlik sonucu yüzde 69,9 ve son olarak Faktör 4, iş hayatı şeklinde adlandırılmış ve güvenilirlik sonucu yüzde 71,9 olarak tespit edilmiştir. Her bir faktörün güvenilirlik seviyesi yüzde 60’ın üzerinde olduğu için faktörler kabul edilebilir düzeydedir.

Tablo 5. Öğrencilerin İlgili Liseyi Tercih Etme Sebepleri ve Muhasebe ve Finansman Bölümünü Tercih Etme Sebepleri İle İlgili Sıklık Analizi

İFADE	SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE	KÜMÜLATİF YÜZDE
Öğrencilerin İlgili Liseyi Tercih Etme Sebepleri	Puanımın buraya uygun olması	141	54,4	54,4
	Çevremdeki/ailemdeki kişilerin Mesleki ve Teknik Liseye gitmemi istemesi	31	12	64,4
	Okulu bitirdiğimde rahat iş bulabileceğim için	53	20,5	86,9
	Öğretmenlerimin yönlendirmesi sebebiyle	7	2,7	89,6
	Okula yakın yerde ikamet ediyorum olmam	15	5,8	95,4
	Diğer	12	4,6	100
Muhasebe ve Finansman Bölümünü Tercih Etme Sebepleri	Yakınlarımdan bu mesleği icra edenler olduğu için	37	14,3	14,3
	Okulu bitirdiğimde rahat iş bulabilmek için	100	38,6	50,2
	Öğretmenlerimin yönlendirmesi sebebiyle	36	13,9	66,8
	Arkadaşlarım bu bölümü seçtiği için	29	11,2	78
	Üniversite de istediğim bölümle ilgili olduğu için	28	10,8	88,8
	Diğer	29	11,2	100

Ankete katılan öğrenciler Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi’ni tercih etme sebepleri olarak yüzde 54,4 gibi yüksek bir oranda puanının ilgili liseye uygun olmasını ve yüzde 20,5 oranında ise okulu bitirdiğinde rahat iş bulabileceğini belirttiği tespit edilmiştir. Aynı şekilde öğrencilerin Muhasebe ve Finansman bölümünü tercih sebeplerine baktığımızda çoğunlukla okulu bitirdiklerinde rahat iş bulabileceklerini düşünüyor oldukları için tercih ettiklerini görmekteyiz.

Tablo 6. Muhasebe Ders Modüllerindeki Bilgilerin Faydalı Olması ve Öğrenci Seviyelerine Uygun Olması İle İlgili Sıklık Analizi

İFADE	SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE	KÜMÜLATİF YÜZDE
Muhasebe Modüllerindeki Bilgilerin Faydalı Olması	Kesinlikle Katılmıyorum	19	7,3	7,3
	Katılmıyorum	17	6,6	13,9
	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	60	23,2	37,1
	Katılıyorum	101	39	76,1
	Kesinlikle Katılıyorum	62	23,9	100
Muhasebe Modüllerinin Öğrenci Seviyelerine Uygun Olması	Kesinlikle Katılmıyorum	13	5,0	5,0
	Katılmıyorum	20	7,7	12,7
	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	63	24,3	37,1
	Katılıyorum	101	39,0	76,1
	Kesinlikle Katılıyorum	62	23,9	100

Ankete katılan öğrenciler muhasebe modüllerinin faydalı ve kendi seviyelerine uygun olup olmadığı yönünde yöneltilmiş olduğumuz iki soruya aynı paralellikte cevap vermişler ve yaklaşık olarak yüzde 63 oranında öğrenci faydalı ve kendi seviyesine uygun bulunduğunu söylemiştir. Aynı zamanda yaklaşık yüzde 24 oranında öğrencinin ise bu sorularla ilgili çekimser olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7. Okulların Öğrencileri E-Muhasebe Uygulamaları İle İlgili Bilgilendirmelerine İlişkin Sıklık Analizi

İFADE	SEÇENEKLER	FREQUENCY	PERCENT	CUMULATIVE PERCENT
Okulların Öğrencileri E- Muhasebe Uygulamalarına İlişkin Bilgilendirmesi	Kesinlikle Katılmıyorum	28	10,8	10,8
	Katılmıyorum	47	18,1	29
	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	60	23,2	52,1
	Katılıyorum	85	32,8	84,9
	Kesinlikle Katılıyorum	39	15,1	100

Analiz sonuçları ile ilgili olan Tablo 7'ye baktığımızda; öğrencilerin yüzde 32,8'inin okulları tarafından güncel bir konu olan E-Muhasebe uygulamaları ile ilgili olarak bilgilendirildikleri hususuna katıldıkları ancak yüzde 23,2 oranında öğrencinin ise ilgili soruya çekimser yanıt verdiği tespit edilmiştir.

Araştırma Hipotezi 1

H1: Öğrencilerin ilgili liseyi tercih sebepleri ile cinsiyetleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark vardır.

Tablo 8. Cinsiyetin İlgili Liseyi Tercih Etme Sebepleri Üzerindeki Etkisi

		F	Sig.	t	Df	Sig.(2-tailed)
İlgili Liseyi Tercih Etme Sebepleri	Equal Variances Assumed	6,823	0,01	0,989	257	0,323
	Equal Variances Not Assumed			0,963	199,945	0,337

Tablo 8'e göre; ankete katılan öğrencilerin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'ni tercih etme sebepleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır ($0,337 > 0,05$). Yani yapılan bu çalışmaya göre cinsiyetin öğrencilerin lise tercih sebepleri üzerinde bir etkisi yoktur diyebiliriz.

Araştırma Hipotezi 2

H2: Öğrencilerin ilgili bölümü tercih sebepleri ile cinsiyetleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark vardır.

Tablo 9. Cinsiyetin İlgili Muhasebe ve Finansman Bölümünü Tercih Etme Sebepleri Üzerindeki Etkisi

		F	Sig.	t	Df	Sig.(2-tailed)
İlgili Bölümü Tercih Etme Sebepleri	Equal Variances Assumed	0,358	0,55	0,016	257	0,987
	Equal Variances Not Assumed			0,016	218,867	0,988

Tablo 9'a göre; ankete katılan öğrencilerin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'ni tercih etme sebepleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır ($0,987 > 0,05$). Yani yapılan bu çalışmaya göre cinsiyetin öğrencilerin bölüm tercih sebepleri üzerinde bir etkisi yoktur diyebiliriz.

Araştırma Hipotezi 3

H3: Ders sayıları faktörü ile ankete katılan öğrencilerin buldukları sınıflar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark vardır.

Tablo 10. Ders Sayıları Değişkeninin Sınıflara Göre Farklılaşp Farklılaşmadığının Tespiti

		F	Sig.	t	df	Sig.(2-tailed)
Ders Sayıları	Equal Variances Assumed	0,86	0,355	1,294	257	0,197
	Equal Variances Not Assumed			1,286	236,319	0,2

Tablo 10'a göre; sig. değeri 0,05'den büyük olduğu için tablonun birinci satırındaki sig.(2-tailed) değere bakıp yorum yapmak gerekmektedir. İlgili değer (0,197), 0,05 olan significant değerinden büyük olduğu için ders sayıları değişkenine verilen yanıtlar ankete katılan öğrencilerin sınıflarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır.

Araştırma Hipotezi 4

H4: İçerik ve uygulama faktörü ile ankete katılan öğrencilerin buldukları sınıflar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark vardır.

Tablo 11. İçerik ve Uygulama Değişkeninin Sınıflara Göre Farklılaşp Farklılaşmadığının Tespiti

		F	Sig.	t	df	Sig.(2-tailed)
İçerik ve Uygulama	Equal Variances Assumed	0,985	0,322	1,56	257	0,12
	Equal Variances Not Assumed			1,551	237,604	0,122

Tablo 11'e göre; içerik ve uygulama faktörü ile sınıf değişkeni arasında anlamlı bir farklılaşma mevcut değildir. Yani öğrencilerin 11. veya 12. Sınıf olmaları, içerik ve uygulama faktörü kapsamında yer alan sorulara verdiği cevapları etkilemiyor.

Araştırma Hipotezi 5

H5: Öğretmen faktörü ile ankete katılan öğrencilerin buldukları sınıflar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark vardır.

Tablo 12. Öğretmen Değişkeninin Sınıflara Göre Farklılaşp Farklılaşmadığının Tespiti

		F	Sig.	t	df	Sig.(2-tailed)
Öğretmen	Equal Variances Assumed	1,374	0,242	2,375	257	0,018
	Equal Variances Not Assumed			2,359	236,105	0,019

Tablo 12'ye bakıldığında; öğretmen şeklinde adlandırdığımız değişken faktörü ankete katılan öğrencilerin buldukları sınıflarına göre farklılaşmaktadır. Ankete katılan öğrencilerin, muhasebe öğretmenlerine ilişkin yönelmiş olduğumuz sorulara verdikleri cevapların buldukları sınıflara göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Sınıflara ilişkin ortalamalar incelendiğinde bu farklılaşmanın 11. Sınıflar yönüne olduğu bulunmuştur (11. Sınıf ortalama değeri: 3,9328; 12. Sınıf ortalama değeri: 3,6535). 12. Sınıf öğrencileri staj eğitimleri sebebiyle çoğunlukla okul dışında oldukları için 11. Sınıf öğrencileri öğretmenlerle daha fazla vakit geçirmekte ve zaman zaman iki sınıfın derslerine giren öğretmenler de farklı olmaktadır. Bu farklılaşmanın bu sebeplerden kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Araştırma Hipotezi 6

H6: İş hayatı faktörü ile ankete katılan öğrencilerin buldukları sınıflar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark vardır.

Tablo 13. İş Hayatı Değişkeninin Sınıflara Göre Farklılaşp Farklılaşmadığının Tespiti

		F	Sig.	t	df	Sig.(2-tailed)
İş Hayatı	Equal Variances Assumed	0	0,997	2,312	257	0,022
	Equal Variances Not Assumed			2,31	241,994	0,022

Tablo 13'e göre; iş hayatı değişkeninin öğrencilerin buldukları sınıflara göre farklılaşp farklılaşmadığına yönelik yapmış olduğumuz analiz sonucu, sig.(2-tailed) değeri 0,05'den küçük çıkmıştır. Yani ankete

katılan öğrencilerin iş hayatı faktörü kapsamında yer alan sorulara verdiklerin cevapların bulunmuş oldukları sınıflara göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Sınıflara ilişkin ortalamalar incelendiğinde bu farklılaşmanın 11. Sınıflar yönüne olduğu bulunmuştur (11. Sınıf ortalama değeri: 3,4069; 12. Sınıf ortalama değeri: 3,1053). Bu sınıflar arası farklılığın, 12.sınıfta yer alan öğrencilerin staj eğitimine katılıyor olmaları sebebiyle iş hayatını görme fırsatlarını olmasında kaynaklı olduğunu söyleyebiliriz.

4. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

2014 yılından itibaren ortaöğretim kurumlarında muhasebe eğitimi mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları çatısı altında toplanmıştır. Ayrıca daha önceden (2006 yılında) geliştirilen MEGEP kapsamında da meslek dersleriyle ilgili ders içerikleri belirlenmekte, geliştirilmekte, programlar belirli standartlara göre hazırlanmakta ve bu şekilde tüm Türkiye’de bir uygulama birliği sağlanmış olmaktadır. Yapılan gözlemlerde genel olarak mesleki ve teknik eğitime karşı olumsuz bir algının var olduğu görülmüştür. Bu durum da okulları tercih eden öğrenci profillerini etkilemektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yüzde 40,2’si Kız ve yüzde 59,8’i ise erkektir. Bu veriye bakarak Tokat ili ve ilçelerinde ilgili alanda eğitim gören öğrencilerin ağırlıklı olarak erkek öğrencilerden oluştuğunu söyleyebiliriz.

Yapılan anket verilerine göre; öğrencilerin Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerini ağırlıklı olarak puanlarının ilgili liseye uygun olması ve okul bittiğinde rahat iş bulabileceklerinden ötürü tercih ettiği tespit edilmiştir. Aynı şekilde öğrencilerin, Muhasebe ve Finansman programını çoğunlukla bitirdiklerinde kolay iş bulabileceklerini düşünmelerinden ötürü tercih ettiği görülmüştür. Ayrıca bazı muhasebe dersi öğretmenleri, hazırlanan ders modüllerinin zaman zaman yetersiz bulunduğunu veya bazı öğrenci profillerine/seviyelerine uygun olmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Yapılan anket sonucunda da tespit ettiğimiz üzere öğrenciler bu konu ile ilgili öğretmenlerinin aksine muhasebe modüllerini faydalı bulduklarını ve seviyelerine uygun olduğunu belirttikleri tespit edilmiştir.

Yapılan faktör analizi ile elde ettiğimiz iş hayatı ve öğretmen faktörlerinin sınıflar arasında farklılaştığı tespit edilmiştir. Bunun sebebinin öğrencilerin 12. Sınıfta beceri eğitimi adı altında aldıkları stajla ilgili olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü bu sayede öğrenciler iş hayatını görme fırsatı elde etmiş olurlar. Yine bu sebebe bağlı olarak 12. Sınıftaki öğrenciler öğretmenleriyle daha az vakit geçirmekte ve her yıl dersi veren öğretmenlerdeki farklılaşmalarda öğretmen faktörünün sınıflardaki farklılaşmasına sebep olarak gösterilebilir. Ancak bunların aksine ders sayıları ve içerik ve uygulama faktörleri sınıflar arasında farklılaşmamaktadır. Bu da bizlere sınıf farklılığı gözetmeksizin öğrencilerin bu iki değişken hususunda hemfikir olduklarını; Milli Eğitim Bakanlığı tarafından sağlanan kaynakların ve okulun sağlamış olduğu muhasebe eğitiminin yeterli olduğunu bir problem yaşamadıklarını göstermektedir.

Elde edilen verilere göre bu alanda eğitim alan öğrencilerin profillerine değinecek olursak; öğrencilerin anne ve babalarının eğitim durumları genellikle ilkökul ve ortaokul seviyesindedir ve annelerin çoğunluğu ev hanımı olup babalar ise genellikle çiftçi ve işçidir.

2023 Eğitim Vizyonu kapsamında Mesleki ve Teknik Liselerle ilgili de çeşitli planlar yer almaktadır. Mesleki ders içerikleri güncellenerek, iş başında eğitim olanaklarının artırılacağı, mezuniyet sonrası istihdamda öncelik sağlanacağı, sektör liderleriyle iş birliklerinin artırılması ile mesleki eğitime yönelik

toplumsal algının değiştirilmesi planlanmaktadır. Alan eğitimlerine 9. Sınıfta başlanacak ve gerçek iş ortamlarında kalma süreleri artırılabacaktır. Ayrıca öğretmenlerin belirtmiş oldukları eleştirileri hususunda; mesleki ve teknik ortaöğretim alan, dal ve modüllerin içeriklerinin, öğretim sürelerinin ve öğretim materyallerinin öğrencilerin ihtiyaçları ve iş hayatlarının gerekleri doğrultusunda yeniden hazırlanması planlanmaktadır.

Sonuç olarak, yapılması planlanan hedeflerin gerçekteşirilmesi nihayetinde mesleki eğitime olan algı büyük oranda değişebilecek bu sayede hem tercih eden öğrenci kalitesinde hem de sayısında artış olacak ve eğitim kalitesi dijital çağın ihtiyaçlarına göre yeniden şekillenecektir. Okul ile iş dünyasının iş birliğindeki planlanan artış da, eğitimlerin sadece teorikte kalmayıp uygulama kısmının da daha sağlam olmasını sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Akbulut, H., Pekkaya, M. ve Aksakaloğlu, H. (2014). Meslek Mensuplarının Bakış Açısıyla Ticaret Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitimi: Bursa İli Üzerine Bir Uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (62), 73-92.
- Aydoğan, B. (2018). *Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Muhasebe Eğitiminin Mevcut Durumu, Muhasebe Eğitiminden Beklentiler Ve Karşılaşılan Sorunlar: Çorum İli Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çorum.
- Çiftçi, Y. ve Çemrek, N., (2018). Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi: Muğla İli'ndeki Meslek Liseleri Üzerine Bir Araştırma. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(1), 192-208.
- Dağdeviren, İ., E., Mirza, Ş. ve Dağdeviren, F., (2016). Muhasebe Programının Öğrenci Perspektifinden Değerlendirilmesine Yönelik Uşak Üniversitesinde Bir Araştırma. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*. (Özel Sayı), 491-505.
- Fındık, H., Atalay, B., Zeytin, M., Altınay, A., ve Ülkü, S., (2016). *Türkiye'de Muhasebe Eğitimi*, Ankara: Beta Yayınevi.
- İmamoğlu, M., (2010). *Ortaöğretim Kurumlarında Muhasebe Eğitimi ve Karşılaşılan Sorunların İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karataş, B. (2017). Yöneticilerin Bakış Açısıyla Meslek Liselerindeki Muhasebe Finansman Alanı Dış Ticaret Ofis Hizmetleri Dalı Eğitimi: İstanbul İli Örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (75), 115-138.
- Karlıkl, M. (2016). *Ortaöğretim Kurumlarında Verilen Muhasebe Eğitiminin Muhasebecilik Mesleğine Uygunluğunun Değerlendirilmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Trabzon.
- Kırlioğlu, H. ve Gökgöz, A. (2011). Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Stajyerlikte Karşılaştıkları Problemler ve Çözüm Önerileri: İstanbul Örneği. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13), 131-146.
- Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Meslek ve Anadolu Teknik Programı Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı, (2017), Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Mesleki ve Teknik Eğitim Programları ve Eğitim Materyalleri. www.megep.meb.gov.tr (Erişim Tarihi: 09.05.2019).
- Pehlivan, A. ve Karlıkl, M. (2018). Ortaöğretim Kurumlarında Verilen Muhasebe Eğitiminin Muhasebecilik Mesleğine Uygunluğunun Değerlendirilmesi. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 151-165.
- Sevim, Ş., Savaş, F., ve Bozdoğan, T. (2018). Ortaöğretim Mesleki Eğitimi Muhasebe Ve Finans Alanında İşletmelerde Beceri Eğitimi Uygulamalarının Hizmet Kalitesi Üzerine Bir Araştırma. *Journal of Social & Humanities Sciences Research*, 5(24), 1729-1749.
- Zaif, F. ve Ayanoğlu, Y. (2007). Muhasebe Eğitiminde Kalitenin Artırılmasında Ders Programlarının Önemi: Türkiye'de Bir İnceleme. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 115-136.
- 2023 Eğitim Vizyonu Kitapçığı.

